
Пилипюк А. В. Температурна диференціація повітря лабіринтової печери “Скитська” (“Гострі Говди”) / А.В. Пилипюк, П.М. Площанський // Шевченківська весна – 2015. Географія: Збірник наукових праць XIII міжнародної наукової міждисциплінарної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. – К.: Принт-Сервіс, 2015. Випуск XIII. – С. 22-25

ТЕМПЕРАТУРНА ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПОВІТРЯ ЛАБІРИНТОВОЇ ПЕЧЕРИ “СКИТСЬКА” (“ГОСТРІ ГОВДИ”)

Пилипюк Андрій Вікторович
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Площанський Петро Михайлович
НПП “Дністровський Каньйон”

Рецензент д. геогр. н. Дмитрук Олександр Юрійович,
професор, завідувач кафедри географії України КНУ ім. Тараса Шевченка

У статті охарактеризовано розподіл тепла і вологи у карстовій печері “Скитська” (“Гострі Говди”) станом на січень місяць 2015 року. Графічно показано зміну мікрокліматичних показників із просуванням від входу вглиб печери.

Постановка наукової проблеми. Печера “Скитська” знаходиться між с. Звенячин та смт Кострижівка Заставнянського р-ну Чернівецької обл., в урочищі “Гострі Говди”, у верхній частині каньйону Дністра, на рівні V надканьйонної тераси. Вхід розміщений в одному з уступів недіючого гіпсового кар’єру на правому березі річки. Закладена у верхній частині 18-ти метрової товщі гіпсів міоцену [4]. Це геологічна пам’ятка природи місцевого значення. Загальна протяжність відомої частини складає 3590 м. Печера горизонтальна, лабіринтового типу, з амплітудою близько 10 м. Відомо достатньо матеріалу з історії дослідження печери, її топозйомки, тощо. Проте мікрокліматичні особливості майже не вивчені та недосліджені. Є записи П. Площанського (*див. табл. 1*) щодо окремих замірів температури у залі “Кристалльний”, проте вони не носили систематичний характер й не охоплювали печеру в цілому, а тому потребують уточнення й оновлення застарілих даних.

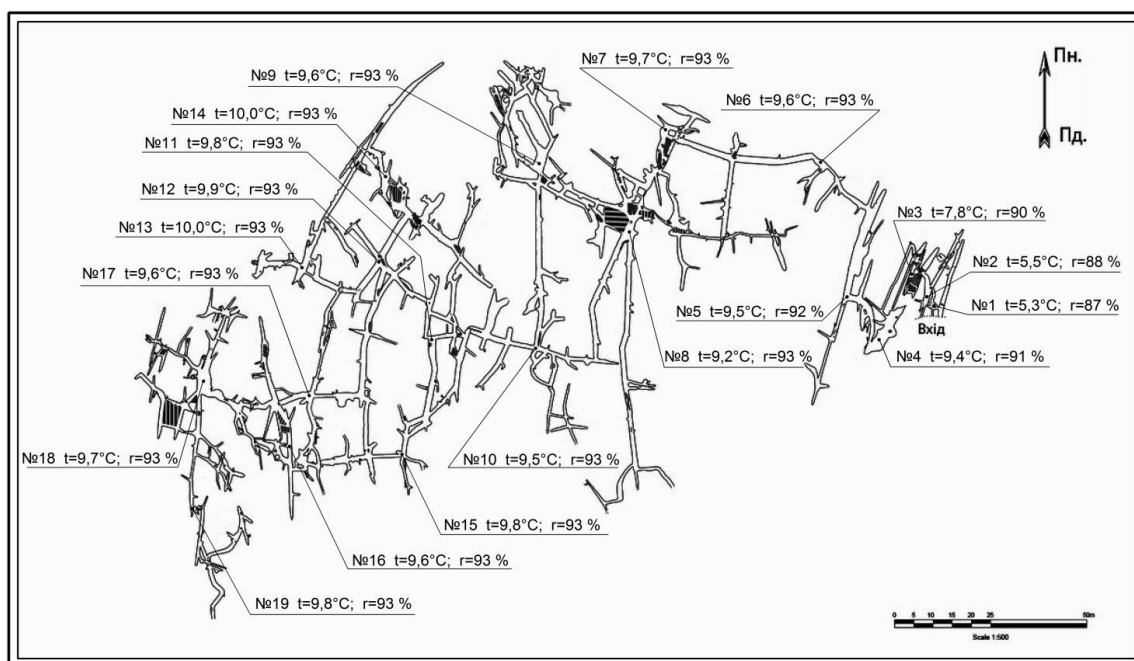
Аналіз останніх досліджень. Дослідженням цієї печери в різні роки займалися ряд науковців, а саме: О. Климчук, В. Коржик, В. Андрейчук, Б. Рідуш та ін. З 1986 р. дослідженням печери активно займався Кострижівський спелеоклуб “Каскад” під керівництвом П. Площанського [1].

Виклад основного матеріалу. Заміри мікрокліматичних показників у печері “Скитська” (“Гострі Говди”) здійснювалися на висоті 1 м над поверхнею підлоги (у місцях низької стелі на висоті 0,5 м) електронною метеостанцією із ціною поділки 0,1°C. Паралельно заміри коригувалися із допомогою гігрометра-психрометричного ВІТ-1. Для замірів було обрано 19 точок (рис.1) на яких впродовж 20 хвилин прилади врівноважувалися без впливу людського фактору, після чого фіксувалися показники температури та вологості повітря.

Табл. 1. Заміри температури повітря у печері “Скитська” (За П. Площанським)

Дата	Зовн. середов. (перед входом)	Чорнильниця (№ 5 на карті)	Кристалльний (№ 16 на карті)	Примітка
07.11.1993	t= 9,6°C	t=10,3°C	t=10,5°C	–
14.11.1993	t= -10°C	–	t=9,5°C	на висоті 1м
05.12.1993	t= -5°C	–	t=9,45°C	на висоті 1м
23.01.1994	t= 0°C	–	t=9,45°C	на глині
11.02.1994	–	–	t=9,45°C	на висоті 2м
05.03.1994	–	–	t=9,45°C	на висоті 3м
30.07.1994	t = +30°C	–	t = 9,45°C	–

В ході досліджень було встановлено, що максимальна температура повітря, у крайніх північно-західних галереях, становить 10,0°C. Мінімальні показники зафіксовано у привхідній частині та сягають від 5,3 до 7,6°C. Це пояснюється тріщинуватістю гірських порід та потраплянням холодного повітря крізь ці тріщини. Середня пересічна температура повітря в печері дорівнює 9,1°C. Вологість коливається в межах 93%. Лише у привхідних районах дещо нижчі показники, що становлять від 87 до 90% (див. рис.1).

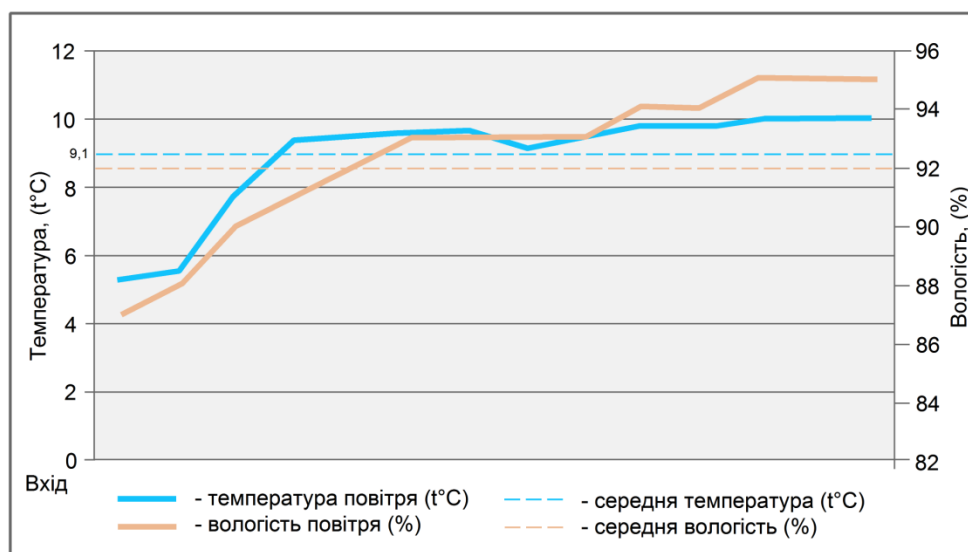

Рис. 1. Температурна диференціація повітря карстової печери “Скитська” (“Гострі Говди”).

Станом на 24.01.2015 р. (Польові роботи: Пилипюк А.В.)

При зовнішніх умовах: $t=+2^{\circ}\text{C}$; $r=37\%$; $P=735$ мм.рт.ст.

Якщо проаналізувати хід температури й вологості повітря від входу до найвіддаленіших галерей вглиб печери на зимовий період часу, то спостерігатиметься тенденція їх зростання (рис.2).

Рис.2. Розподіл температури та вологості повітря у печері “Скитська” (“Гострі Говди”) від входу до північно-західного периметру печери, станом на 24.01.2015 р.
При зовнішніх умовах: $t=+2^{\circ}\text{C}$; $r=37\%$; $P=735$ мм.рт.ст.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Отримані результати роботи є вихідними для подальших більш детальних мікрокліматичних та комплексних досліджень печери “Скитська” (“Гострі Говди”). Перспективним стане аналіз порівняння отриманих мікрокліматичних значень в різні пори року. Також актуальними стануть спостереження за зміною температури на різних висотах та під впливом людського фактору.

Список використаних джерел

1. Коржик В.П. Карст і печери Буковини. Проблеми моніторингу, охорони і використання. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – 304 с.
2. Левицька О., Рідуш Б. Мікрокліматична циркуляція печер гіпсового карсту Буковини // Ландшафти та геоecологічні проблеми Дністровсько-Прутського регіону: Мат-ли міжнар. наук, конф., присвяч. 130-річчю ЧНУ ім. Ю. Федьковича та 60-річчю кафедри фіз. географії (15-18 грудня 2005). – Чернівці: Рута, 2005. – С. 167-170.
3. Пилипюк А. В. Температура повітря карстової печери “Атлантида” / А.В. Пилипюк // Шевченківська весна – 2014. Частина 3: Географія: Збірник наукових праць XII міжнародної наукової міждисциплінарної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених. – К.: Прінт-Сервіс, 2014. Випуск XII. – С. 24-26.
4. Площанський П. Печера “Гострі Говди” // Свет. – 2007. – №2 (33). – С. 18-22.
5. Площанський П. Нова гіпсова печера у Придністров’ї // Вісник УСА. – 1993. – №3 (8). – С. 10-11.